

CK.0000071140

ĐU TUẤN NAM

DI CỬ CỦA NGƯỜI HMÔNG TỪ ĐỔI MỚI ĐẾN NAY

(Sách chuyên khảo)

NGUYỄN
ĐOC LIÊU

597

ST

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

**DI CỬ
CỦA NGƯỜI HÔNG
TỪ ĐỔI MỚI ĐẾN NAY**

**Biên mục trên xuất bản phẩm
của Thư viện Quốc gia Việt Nam**

Đậu Tuấn Nam

Di cư của người Hmông từ đổi mới đến nay / Đậu Tuấn
Nam. - H. : Chính trị quốc gia, 2013. - 204tr. : 21cm

Thư mục: tr. 183-200

1. Di cư 2. Dân tộc Hmông 3. Việt Nam

304.809597 - dc14

CTB0151p-CIP

Mã số: $\frac{32(V)5}{CTQG-2013}$

TS. ĐẬU TUẤN NAM

**DI CƯ
CỦA NGƯỜI HMÔNG
TỪ ĐỔI MỚI ĐẾN NAY**

(Sách chuyên khảo)

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
HÀ NỘI - 2013**

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the upper left quadrant of the page.

Handwritten text, possibly a date or short note, located in the center of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the center of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the center of the page.

Handwritten text, possibly a name or title, located in the center of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower right quadrant of the page.

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Việt Nam là một quốc gia đa dân tộc với 54 dân tộc cùng sinh sống, cùng đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ quê hương. Mỗi dân tộc trong cộng đồng dân tộc Việt Nam có bản sắc văn hóa, phong tục tập quán, lối sống riêng, đặc sắc và phong phú. Trong đó, dân tộc Hmông có dân số đứng thứ sáu, được coi là một cộng đồng “đặc biệt” với lịch sử hình thành và phát triển có nhiều nét đặc thù, với nền văn hóa khá phong phú, đạt được nhiều thành tựu. Từ khi thực hiện công cuộc đổi mới đất nước đến nay, Đảng và Nhà nước đã có nhiều chính sách quan tâm, hỗ trợ, tạo điều kiện để đồng bào dân tộc thiểu số nói chung, dân tộc Hmông nói riêng vươn lên ổn định cuộc sống, nâng cao điều kiện kinh tế, xây dựng đời sống văn hóa của mình, đóng góp vào sự nghiệp đổi mới đất nước. Mặc dù vậy, do điều kiện tự nhiên ở vùng núi nhiều khó khăn, do trình độ văn hóa, tiếp cận khoa học kỹ thuật của đồng bào dân tộc thiểu số nhìn chung còn thấp, bên cạnh đó sự quan tâm của Đảng và Nhà nước chưa thể tác động tới tất cả các bộ phận dân cư, ở các vùng, miền một cách triệt để cho nên đời sống của đồng bào dân tộc thiểu số nói chung, dân tộc Hmông nói riêng còn nhiều khó khăn. Chính vì vậy, trong suốt những năm qua, tập quán du canh du cư của nhiều dân tộc thiểu số, trong đó có dân tộc Hmông vẫn tiếp tục diễn ra với nhiều diễn biến phức tạp, tác động nhiều chiều, đòi hỏi có sự quan tâm nghiên cứu, sự phối hợp quản lý tốt hơn để đồng bào an tâm định canh định

cư, ổn định cuộc sống, giữ vững an ninh quốc gia và bảo vệ biên giới lãnh thổ. Việc nghiên cứu, tìm hiểu quá trình di cư tự do của người Hmông, những nguyên nhân dẫn đến việc di cư tự do, những tác động, ảnh hưởng của quá trình di cư tự do đến kinh tế - xã hội của các địa phương,... có ý nghĩa quan trọng từ đó để xuất những chính sách phù hợp, hiệu quả nhằm hạn chế di cư tự do, ổn định đời sống cho đồng bào dân tộc thiểu số.

Cuốn sách ***Di cư của người Hmông từ đổi mới đến nay*** của TS. Đậu Tuấn Nam phân tích cụ thể về nguyên nhân, tác động của tình trạng di cư tự do của người Hmông đến mọi mặt của đời sống kinh tế - xã hội, văn hóa, đặc biệt là an ninh quốc gia và môi trường sinh thái. Từ những phân tích đó, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm hạn chế hoạt động di cư tự do của người Hmông, ổn định đời sống của tộc người trong bối cảnh mới.

Nghiên cứu vấn đề di cư tự do của người Hmông là một vấn đề rất khó, nguồn tư liệu hạn chế, tài liệu lưu trữ hầu như không có, phương pháp chủ yếu là khảo sát thực tế, trong khi địa bàn cư trú, điểm di cư đến lại rất rộng lớn. Do vậy, cuốn sách khó tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót. Trong cuốn sách này tác giả chủ yếu tập trung trình bày về người Hmông ở miền Tây Thanh Hóa và Nghệ An, chưa trình bày được đầy đủ kết quả điều tra về người Hmông trong toàn quốc. Bên cạnh đó, còn nhiều vấn đề có liên quan đến việc di cư của người Hmông từ đổi mới đến nay cần được trao đổi, nghiên cứu thêm.

Do đó, một số đánh giá, phân tích trình bày trong sách được coi là quan điểm riêng của tác giả, nêu ra để bạn đọc nghiên cứu, tham khảo. Rất mong được bạn đọc lượng thứ và đóng góp ý kiến để lần xuất bản sau nội dung sách hoàn thiện hơn.

Xin giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 5 năm 2013

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

LỜI NÓI ĐẦU

Ở Việt Nam, người Hmông là tộc người thiểu số có dân số đứng hàng thứ sáu trong tổng số 54 dân tộc, với 1.068.189 người¹. Người Hmông cư trú chủ yếu ở vùng núi cao các tỉnh phía Bắc trên một địa bàn khá rộng, dọc theo biên giới Việt - Trung và Việt - Lào, từ Lạng Sơn đến Nghệ An. Tuy nhiên, sự nhập cư ồ ạt của người Hmông vào Tây Nguyên trong thời gian gần đây đã làm cho bức tranh phân bố của tộc người này càng trở nên rộng lớn hơn. Dù vậy, địa bàn cư trú của người Hmông chủ yếu vẫn là những khu vực nhạy cảm về quốc phòng, an ninh và cũng là nơi có cư dân đói nghèo chiếm tỷ lệ rất cao. Nhận thức được tầm quan trọng của địa bàn chiến lược này, trong quá trình lãnh đạo, chỉ đạo thực tiễn, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm và có chính sách đối với vùng dân tộc Hmông; đồng thời, triển khai thực hiện nhiều chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội, nhằm thực

---

1. Ban Chỉ đạo Tổng điều tra dân số và nhà ở Trung ương: *Tổng điều tra dân số và nhà ở Việt Nam năm 2009: Kết quả điều tra toàn bộ*. 2010, tr.134.

hiện xóa đói, giảm nghèo với mong muốn nhanh chóng thu hẹp khoảng cách phát triển giữa người Hmông với các tộc người thiểu số khác. Trong những năm qua, dù đã có rất nhiều nỗ lực, nhưng chúng ta vẫn chưa thực sự có nhiều chính sách tạo ra được cuộc sống ổn định để người Hmông vượt qua cảnh đói nghèo và những khó khăn trong cuộc sống. Trong bối cảnh đó, một bộ phận trong số họ đã tự phát di cư.

Di cư là hiện tượng khá phổ biến trong sự phát triển kinh tế - xã hội của nhiều quốc gia dẫn tới sự phân bố lại lao động theo lãnh thổ. Quá trình phân bố lại lao động thông qua di cư là một trong những nhân tố quan trọng cho sự phát triển kinh tế - xã hội, nhất là trong mối quan hệ với các nguồn lực tự nhiên và môi trường. Tuy nhiên, việc xuất hiện nhiều đợt di cư ồ ạt của hàng chục ngàn người Hmông từ các tỉnh miền núi phía Bắc vào các tỉnh Tây Nguyên, một bộ phận trong số họ đã di chuyển đến miền Tây tỉnh Thanh Hóa và Nghệ An trong thời gian qua khiến cho quy hoạch phát triển của nhiều địa phương bị phá vỡ, tác động đến đời sống kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, môi trường sinh thái, quốc phòng và an ninh. Ngoài ra, còn phải kể thêm một bộ phận người Hmông từ các tỉnh miền núi phía Bắc và miền Tây tỉnh Thanh Hóa và Nghệ An di chuyển đến khu vực biên giới Việt - Lào, sang Lào, thậm chí sang cả Trung Quốc và Mianma gây nên sự xáo trộn trong đời sống người dân cả ở nơi đi và nơi đến, tác động đến